

Додаток 1. Порівняльна таблиця основних течій соціалізму

Ознака	Утопічний соціалізм	Марксизм	Анархізм	Соціал-демократія
Час виникнення	Поч. XIX ст.	Серед. XIX ст.	Серед. XIX ст.	Кін. XIX – поч. XX ст.
Засновники / представники	Сен-Сімон, Фур'є, Оуен	К. Маркс, Ф. Енгельс	П. Прудон, М. Бакунін, П. Кропоткін	Е. Бернштейн, К. Каутський, В. Брандт
Мета	Створення справедливого суспільства без бідності й експлуатації	Побудова безкласового, комуністичного суспільства через революцію	Знищення держави й будь-якої влади, повна свобода людини	Досягнення соціальної справедливості в межах демократичної держави
Ставлення до приватної власності	Засудження надмірної власності, спільна праця і майно	Ліквідація приватної власності на засоби виробництва	Повна відмова від власності	Обмеження приватної власності, соціальні гарантії та перерозподіл
Шлях до змін	Освіта, переконання, прикладні громади	Пролетарська революція, диктатура пролетаріату	Соціальна революція без держави	Реформи, вибори, парламентська демократія
Роль держави	Патріархальна опіка або гармонійне самоуправління	Тимчасова диктатура пролетаріату → відмирання держави	Повне заперечення держави	Демократична держава як інструмент соціальних реформ
Ставлення до насильства	Відкидає, сподівається на добру волю	Виправдовує революційне насильство	Вважає насильство неприпустимим або лише як засіб самооборони	Відкидає, робить ставку на мирні реформи
Приклади впливу / рухів	Комунальні експерименти (Оуенівські колонії)	Комуністичні партії, революції XX ст.	Анархістські рухи Іспанії, Італії	Європейські соціал-демократичні партії, «скандинавська модель»